

فرایند داوری مقالات

گام نخست: بررسی مقاله توسط کارشناس نشریه

پس از ارسال یک مقاله به دفتر نشریه در گام نخست، ساختار مقاله توسط کارشناس نشریه مورد بررسی دقیق قرار می‌گیرد. شیوه‌نامه تدوین مقاله بایستی به دقت توسط نویسندگان مورد مطالعه و رعایت قرار گیرد. کارشناس نشریه هماهنگی و هم‌خوانی مقاله ارسال شده با شیوه‌نامه را مورد بررسی قرار داده و در صورت برخورد با هرگونه اشکال، مراتب را به نویسنده / نویسندگان مقاله منعکس کرده و از آنها درخواست می‌کنند تا در اسرع وقت نسبت به رفع ایرادات مطروحه اقدام و مقاله را برای بار دوم به نشریه ارسال کنند. این گام حداکثر طی ۲ روز انجام می‌شود.

گام دوم: بررسی مقاله توسط سردبیر

در صورتیکه مقاله گام نخست را با صحت گذرانده باشد، توسط سردبیر به دقت مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرد. در این گام بررسی می‌شود که آیا موضوع مقاله در حیطه محورهای مرتبط با نشریه قرار می‌گیرد؟ مقالاتی که در حوزه‌های تخصصی نشریه نبوده باشند در این گام با عدم پذیرش روبه‌رو خواهد شد. در این مرحله از نرم‌افزار مشابهت‌یاب «همتاگو» در بررسی اولیه و در فرایند داوری مقالات استفاده نموده که در صورت مشابهت بیش از ۳۰٪ با مراجع موجود قبلی، مقاله مردود خواهد شد. لازم به توضیح است که این گام حداکثر طی ۲ روز انجام می‌شود.

گام سوم: تعیین داور و انجام داوری

در این مرحله (که حداکثر طی ۳ روز انجام می‌شود) سردبیر دو داور برای مقاله تعیین می‌کند. داوران انتخاب‌شده بایستی از تخصص و تبحر لازم درخصوص موضوع مقاله برخوردار بوده و با نحوه داوری نیز آشنا باشند؛ سپس به داوران از طریق سامانه ایمیل ارسال می‌شود و در صورتیکه داور تقبل کند که مقاله را ارزیابی کند، مدت زمان ۲۰ روز برای بررسی و ارزیابی و تعیین نقاط قوت و ضعف آن در نظر گرفته شده است. در صورت عدم انجام در این بازه مهلت ۲۰ روزه دیگری در اختیار داوران قرار می‌گیرد. در صورتیکه یکی از داوران، به دلیلی از انجام داوری انصراف دهد، سردبیر داور دیگری را انتخاب می‌کند. اگرچه در بهترین حالت، این مرحله بایستی ظرف بیست روز خاتمه یابد، اما در عمل ممکن است تا چندین ماه به طول انجامد. داوران پس از بررسی دقیق یک مقاله ممکن است نظرات خود را در قالب یکی از پنج پیشنهاد سردبیر نشریه اعلام کنند:

۱. مردود

۲. نیازمند اصلاحات اساسی؛

۳. نیازمند اصلاحات جزئی؛

۴. قبول

در صورتیکه تمامی داوران به رد صلاحیت مقاله نظر داده باشند، سردبیر با بررسی دقیق نظرات آنها تصمیم خواهد گرفت و یا از نظر داوران بیشتری استفاده خواهد کرد. در صورتیکه داوران، چاپ مقاله را با اصلاحات اساسی و یا جزئی منظور کرده باشند، سردبیر نشریه پس از بررسی دقیق نظرات داوران را جمع‌بندی و برای نویسنده جهت انجام اصلاحات داوری ارسال می‌کند.

گام چهارم: تصحیح مقاله توسط نویسنده / نویسندگان

مهلت داده شده در این مرحله به نویسندگان یک هفته است. نویسندگان در این مدت بایستی به دقت نظر داوران را مورد بررسی قرار داده و به صورت کامل نسبت به رفع نواقص اعلام شده اقدام کنند. در صورتیکه نویسنده / نویسندگان، انجام مورد یا مواردی از اصلاحات درخواستی را غیرمنطقی و یا غیرممکن می‌دانند، بایستی به هنگام ارسال مجدد مقاله خود به سردبیر، ادله لازم و منطقی جهت توجیه غیرمنطقی یا غیرممکن بودن انجام اصلاحات مورد نظر را اعلام کنند.

در این گام، نویسندگان باید در ابتدای مقاله قبل از عنوان اصلاحات درخواستی داوران را به تفکیک توضیح دهند و در متن مقاله نیز هایلایت کنند تا از متن قبلی قابل تشخیص باشد. همچنین، توصیه می‌شود که نویسندگان مهلت ارائه شده توسط نشریه را به دقت رعایت کرده و تا قبل از انقضای این مهلت، مقاله تصحیح‌شده را به همراه پاسخ به داوران در سایت نشریه بارگذاری کنند. در صورتیکه به هر دلیل نویسنده مسئول زمان بیشتری برای تصحیحات نیاز داشته باشد، می‌تواند به سردبیر اعلام کند تا ایشان برحسب صلاحدید با آن تصمیم‌گیری کند.

گام پنجم: بررسی اصلاحات انجام‌شده توسط داوران

پس از دریافت مقاله تصحیح‌شده همراه با توضیحات نویسندگان، مقاله جهت بررسی مجدد برای داوران قبلی ارسال می‌شود. داوران بایستی در مهلت تعیین‌شده، مقاله و نظر نویسندگان را به دقت بررسی کرده و میزان تصحیحات انجام‌شده را مورد توجه قرار دهند. در این مرحله، اگر تصحیحات انجام‌شده در مقاله از نظر داوران مناسب و کافی تشخیص داده شود، آنها مراتب را به نشریه اعلام می‌کنند؛ اما اگر تعدادی از اصلاحات انجام نشده باشد، ممکن است داوران انجام مجدد اصلاحات باقیمانده را درخواست کنند. در مواردی هم که داوران اصلاحات انجام شده را بسیار ضعیف دانسته و یا تشخیص دهند که نویسنده قادر به انجام اصلاحات نیست، پیشنهاد خود مبنی بر رد مقاله را برای سردبیر ارسال خواهند کرد. بنابراین، در این مرحله ممکن است که سرنوشت مقاله به سه صورت زیر رقم بخورد:

۱. رد مقاله

۲. درخواست اصلاحات

۳. موافقت با اصلاحات انجام‌شده

در پایان این گام نیز سردبیر و اعضای هیأت‌تحریریه نظر داوران را به دقت مورد مطالعه قرار می‌دهند. در صورتیکه تصمیم به رد مقاله گرفته شود، نامه عدم پذیرش صادر و در صورتیکه انجام اصلاحات مورد نیاز باشد، موضوع به اطلاع نویسندگان خواهد رسید و از آنها خواسته می‌شود که حداکثر در طی یک هفته اصلاحات را انجام داده و مقاله تصحیح شده را دوباره ارسال کنند. در صورتیکه در سامانه نشریه انتخاب شد، نامه پذیرش برای نویسندگان «پذیرفته‌شده توسط هیأت‌تحریریه و منتظر نوبت انتشار» گزینه صادر و مقاله جهت انجام امور ویراستاری تحویل ویراستار نشریه می‌شود.

گام ششم: ویراستاری مقاله پذیرش شده

در این گام، ویراستار نشریه به دقت مقاله پذیرش شده را مورد مطالعه و ویراستاری قرار می‌دهد. گاهی اوقات ممکن است، حجم ویراستاری انجام‌شده بسیار اندک باشد؛ اما گاهی ممکن است بخش‌های مختلف مقاله از نظر ویراستار محتاج بازنویسی مجدد باشد. همچنین، در این گام ممکن است ایراداتی که از نظر نویسندگان و داوران مخفی مانده بود، توسط ویراستار کشف شود. نحوه نوشتن منابع و ارجاع به آنها در متن، نحوه تهیه جداول و نمودارها، همخوانی اعداد در خلاصه، متن، جداول و نمودارها از جمله مواردی است که توسط ویراستار به دقت مورد توجه قرار می‌گیرد.

این گام ممکن است بین یک تا دو هفته به طول انجامد. در طی این گام گاهی اوقات ضرورت می‌یابد ویراستار با نویسنده مقاله تماس حاصل کند تا هرگونه شبهه یا ابهامی رفع شود. در پایان این مرحله و پس از انجام کلیه امور ویراستاری، مقاله توسط صفحه‌آرای نشریه به دقت به ساختار نشریه برگردانده می‌شود و جهت تأیید نهایی به نویسندگان ارسال می‌شود.

گام هفتم: تأیید نهایی مقاله فرمت‌شده توسط نویسندگان

در این گام که آخرین گام در چاپ مقاله است، مقاله ویراستاری شده‌ای که به ساختار نشریه برگردانده شده، بایستی توسط نویسندگان مورد بازخوانی بسیار دقیق قرار گیرد. این دقت، از عنوان مقاله شروع شده و تا پایان منابع مقاله ادامه خواهد داشت. گاهی ممکن است در تایپ اسامی اشتباه رخ داده باشد، بنابراین، حتی اسامی نویسندگان و نشانی نهایی آنها بایستی به دقت مورد توجه قرار گیرد؛ زیرا در صورت تأیید نهایی نویسندگان و چاپ، دیگر امکان رفع خطایی وجود نخواهد داشت، به نویسندگان توصیه می‌شود این گام را با دقت نظر بسیار زیادی به پایان برسانند.